

วรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และใบเซียมซี : ลักษณะคำพยากรณ์ การอ้างอิง และโลกทัศน์ของชาวจีน

Fortune telling literature, Sastra and Siamsee : Characteristics of prophecy, Reference and worldview

อธิภัทร เอิบกมล^{1*} และพัชลินจ์ จินนุ่น²
Atipat Erb-kamon^{1*} and Phatchalin Jeennoon²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท, สาขาวิชาภาษาไทย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Graduate student, Department of Thai language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาไทย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ

² Assistant Professor, Ph.D., Department of Thai language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University

*Corresponding author, E-mail: Atipat119966@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะคำพยากรณ์ การอ้างอิง และโลกทัศน์ ที่ปรากฏในวรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และใบเซียมซี โดยเป็นการศึกษาเอกสารที่รวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์ ฉบับตำบลเขาสูง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน 63 ตอน และใบเซียมซี ฉบับวัดพระบาท ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 28 ตอน โดยนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์ ทั้งนี้ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และใบเซียมซี มีลักษณะคำพยากรณ์ที่เป็นไปในทางดีและทางร้าย ผู้แต่งมักนำบริบทต่าง ๆ มาสนับสนุนการพยากรณ์ โดยวรรณกรรมศาสตร์มักอ้างอิงวรรณคดีไทย ส่วนวรรณกรรมใบเซียมซีมักอ้างอิงธรรมชาติรอบตัวมนุษย์ วรรณกรรมกลุ่มนี้ได้แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ด้านค่านิยมเรื่องเพศและสถาบันครอบครัว และโลกทัศน์ด้านความเชื่อที่มีต่อผีสงเทวดาและโชคลาภของผู้คนในสังคมภาคใต้ ทั้งลักษณะคำพยากรณ์ การอ้างอิง และโลกทัศน์ที่ปรากฏในวรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และใบเซียมซีมักอิงอยู่กับบริบทสังคมของสมัยที่แต่งอย่างชัดเจน

คำสำคัญ : วรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิต, ศาสตร์, ใบเซียมซี

Abstract

This study aimed to analyze the characteristics of prophecy, Reference and worldview that appear in the fortune telling literature, Sastra and Siamsee. This study is a document study, Collected data from fortune telling literature, Sastra of Ban Khao Rup Chang 63 episodes and Siamsee of Phrabat Temple 28 episodes, Presented by descriptive analysis. The results of this study showed that, the fortune telling literature, Sastra and Siamsee have the characteristics of prophecy that is good and bad, Sastra is

often referenced to Thai literature and Siamsee is often referenced to environment, This group of literature illustrates the worldview of gender values and family institutions, and a worldview of beliefs about ghosts, angels and fortune of people in southern society. The characteristics of the prophecy, references and worldviews appearing in fortune telling literature are often based on the social context of the period that is clearly composed.

Keywords: Fortune telling literature, Sastra, Siamsee

บทนำ

การพยากรณ์ชะตาชีวิตผูกพันอยู่กับผู้คนในสังคมภาคใต้มาอย่างยาวนาน สังเกตได้จากเนื้อหาในวรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์ที่ได้รับคามนิยมในอดีต และใบเซียมซีที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน ซึ่งเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมภาคใต้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ศาสตร์เป็นตำราที่ใช้เสี่ยงทายเพื่อดูโชคชะตาของผู้คนในสังคมภาคใต้มาแต่โบราณ จากบทละครนอกเรื่องนางมโนห์รา ตอนโหราให้นางมโนห์ราทางศาสตร์เพื่อดูโชคชะตา ทำให้พบหลักฐานว่า มีการใช้ศาสตร์เป็นตำราเสี่ยงทายเพื่อดูโชคชะตามาแต่สมัยอยุธยา (วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์, 2548) ศาสตร์เป็นตำราที่เขียนคำทำนายไว้แบบสูตรสำเร็จอย่างถาวรลงในสมุดข่อย มีส่วนบนเป็นภาพประกอบและส่วนล่างเป็นคำทำนายที่แต่งคำประพันธ์ด้วยร้อยกรองเป็นส่วนใหญ่ มีชื่อเรียก 2 ชื่อ คือ “ศาสตร์” หรือ “สัจจา” สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (ม.ม.ป) กล่าวว่า ศาสตร์หรือศาสตร์ หมายถึงของมีคม เป็นเครื่องฟันแทง อีกความหมายหนึ่ง ศาสตร์ หมายถึงตำรา วิชาความรู้ที่หมอดูใช้เป็นเครื่องมือในการทำนายชะตาชีวิต คำว่า สัจจา หมายถึงความจริง เพราะเชื่อกันว่าคำทำนายในศาสตร์มีความแม่นยำ ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เสี่ยงทาย จึงเรียกว่า สัจจา ซึ่งในปัจจุบันศาสตร์ยังคงปรากฏใช้ให้เห็นอยู่แต่ความนิยมได้ลดน้อยลง พร้อมกับการเข้ามาแทนที่ของเซียมซีที่รับอิทธิพลมาจากจีน โดยได้เริ่มมีการแปลใบเซียมซีจากภาษาจีนมาเป็นภาษาไทยเมื่อสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และในจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลตะวันตก เซียมซีเข้ามาพร้อมกับการร่วมกลุ่มตั้งศาลเจ้าของชาวจีนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสักการะเทพเจ้า (ดร.ณิ เดชานุสรณ์, 2541) เซียมซีเป็นใบทำนายดวงชะตาชีวิตที่ไทยได้รับอิทธิพลมาจากจีน พิมพ์แผ่นคำทำนายแบบสำเร็จรูป เป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ถ้าเป็นร้อยกรองจะเป็นกลอนสุภาพ ประยงค์ อนันทวงศ์ (2527) กล่าวว่า เซียมซี มาจากคำว่า “เซียม” แปลว่า ไม้ตีเสี่ยงทาย กับคำว่า “ซี” แปลว่า โคลงกลอน แปลเอาความหมายได้ว่า สลากบอกผลเสี่ยงทายจากไม้ตีที่พิมพ์เป็นคำกลอน

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาพบว่า วรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และใบเซียมซี มีลักษณะบางประการร่วมกัน คือ ลักษณะคำพยากรณ์ที่มีทั้งด้านดีและด้านร้าย มีการอ้างอิงในเนื้อหาเหมือนกัน แต่ก็มีจุดเด่นที่แตกต่างกัน วรรณกรรมกลุ่มนี้ได้แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ของผู้คนในสังคมภาคใต้ที่น่าสนใจด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงสนใจวิเคราะห์ลักษณะคำพยากรณ์ การอ้างอิง และโลกทัศน์ที่ปรากฏในวรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และใบเซียมซีต่อไป

ลักษณะคำพยากรณ์ในวรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และใบเซียมซี

วรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และใบเซียมซี ได้มุ่งเน้นการพยากรณ์ชะตาชีวิตและเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาชีวิตเป็นสำคัญ โดยวรรณกรรมศาสตร์ที่ผู้ศึกษาได้นำมาศึกษาเป็นฉบับ

ของตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน 63 ตอน ต้นฉบับเป็นของนายสวน บัวมาศ ได้มอบให้สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ เก็บรักษาไว้ที่หอเอกสารทักษิณ (วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์, 2548) และวรรณกรรมใบเขียนซีที่ผู้ศึกษาได้นำมาศึกษาเป็นฉบับของวัดพระบาท ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา วรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตทั้ง 2 ส่วนวน ปรากฏลักษณะคำพยากรณ์ร่วมกัน ดังนี้

1. ลักษณะคำพยากรณ์ในทางดี

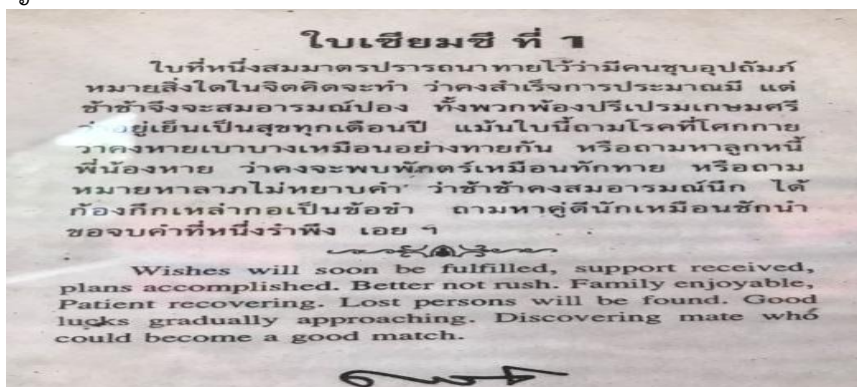
ลักษณะคำทำนายในทางดีของวรรณกรรมศาสตร์ ฉบับตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีจำนวน 31 ตอน ดังตัวอย่างเช่น

รูปที่ 1 ศาสตร์ ฉบับตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

จากรูปที่ 1 มีเนื้อหา ดังนี้ “อนี้ได้เมื่อวิมานบัว บุญของตัวมากหนักหนา ประกอบด้วยบุญญา มีวาสนา ยิ่งกว่าคน เกิดมาไม่ลำบาก ไม่ตกยากแต่สักหน ปัญญานั้นเลิศล้ำ พ่อแม่ตนได้พึ่งพา ปิ่นที่ทานทายว่า ผู้ใหญ่ มาให้ยศศักดิ์ จะได้ทั้งคู่รัก ผู้หญิงจักมาพอใจ เกณฑ์คู่นั้นก็ดี ทั้งเกณฑ์ซีได้เป็นใหญ่ กุลบุตรนั้นสุดใจ ดี กระจ่างไม่ใคร่ทัน ถ้าไข้ว่าโรคา ในกายตัวเองไซ้ ประกอบบายจะหายไว ไม่เป็นไต่ไวรักษา ที่นี้ดีศดณา ไถ่ ชะตาค่าหลายปึง จงหยุดยั้งอย่าให้แกง” (วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์, 2548 : 247)

ส่วนลักษณะคำพยากรณ์ในทางดีของวรรณกรรมใบเขียนซี ฉบับวัดพระบาท ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีจำนวน 16 ตอน ดังตัวอย่างเช่น

รูปที่ 2 ใบเขียนซี ที่ 1 ฉบับวัดพระบาท ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

จากรูปที่ 2 มีเนื้อหา ดังนี้ “ใบที่หนึ่งสมมาตรปรารถนา ทายไว้ว่ามีคนชูปอุปถัมภ์ หมายถึงใดในจิตคิดจะทำ ว่าคงสำเร็จการประมาณมี แต่ข้าข้าจึงจะสมอารมณ์ปอง ทั้งพวกพ้องปรีเปรมเกษมศรี ว่าอยู่เย็นเป็นสุขทุกเดือนปี แม้นใบนี้ถามโรคที่โศกกาย ว่าคงหายเบาบางเหมือนอย่างทายกัน หรือถามหา ลูกหนี้พี่น้องทาย ว่าคงจะพบพัสดุเหมือนทักทาย หรือถามหาทายหาลาภไม่หยาบคำ ว่าข้าข้าคงสมอารมณ์นึก ได้ก้องกึกเหล่าเป็นข้อขำ ถามหาคู่ตีนกเหมือนชักนำ ขอจบคำที่หนึ่งรำพึงเออฯ” (ใบเขียนซี วัดพระบาท ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, ม.ม.ป.)

ผู้ศึกษาพบว่า ภาพรวมของลักษณะคำพยากรณ์ในทางดีของวรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตทั้งสองประเภท จะครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตผู้คน ดังต่อไปนี้ อุปนิสัยใจคอ การงาน ฐานะทางการเงิน คู่ครอง บุตร-ธิดา ความสัมพันธ์ในครอบครัว มิตร ศัตรู ภัยอันตรายต่าง ๆ การเจ็บป่วย การเดินทาง และการพลัดพรากจากคนและสิ่งของ แต่ศาสตร์จะกล่าวถึงช่วงชีวิตในวัยต่าง ๆ เพิ่มเข้ามา ในขณะที่ใบเขียนซีไม่มีปรากฏ สำหรับศาสตร์โดยส่วนใหญ่ตัวบ่งชี้จะมีไว้บอกว่าควรหางศาสตร์ใหม่อีกครั้งหรือไม่ ซึ่งหากคำทำนายเป็นไปในทางที่ดี มักจะให้หางศาสตร์เพียงครั้งเดียว และให้จ่ายเงินค่าไถ่ดวงชะตา ซึ่งแตกต่างกับวรรณกรรมใบเขียนซีที่ตัวบ่งชี้จะไม่มีการบอกว่าควรทำนายดวงชะตาใหม่อีกครั้งหรือไม่ และไม่มีมาให้จ่ายเงินค่าไถ่ดวงชะตา อย่างไรก็ตาม ลักษณะคำพยากรณ์ในทางดีของวรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตทั้งสองประเภทในแต่ละตอนยังปรากฏระดับคำพยากรณ์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บางคำพยากรณ์อาจถึงขั้นดีมาก ในขณะที่เดียวกันบางคำพยากรณ์อาจดีเพียงปานกลาง หรืออาจปรากฏคำพยากรณ์ในทางร้ายร่วมอยู่ด้วยเล็กน้อย

2. ลักษณะคำพยากรณ์ในทางร้าย

ลักษณะการทำนายในทางร้ายของวรรณกรรมศาสตร์ ฉบับตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีจำนวน 32 ตอน ดังตัวอย่างเช่น

“อนี่เมื่อนางมโนหรา เมื่อนายพรานให้นาคีรดเอาไว้ แล้วพาไปถวายพระสุธน ถ้าใครแทงต้องที่นี้ ว่าผู้นี้ใจแข็ง พ่อแม่สอนไม่ฟัง ในปีนี้พระเคราะห์ร้าย ห้ามมิให้เข้าป่าลงน้ำ มักจะตกใจ ปีนี้ไซ้รู้ว่าจะมีคู่ แต่มีผู้จะหึงสาเปียนปีทาอย่าไว้ใจ ของรักจะจากไกล ใช้เจ็บว่าต้องผี ถ้าของหายว่าพี่น้องเอาไว้ ถ้าเป็นความไม่ชนะแก่เขา ให้เร่งเอามะกรูดมา ใบส้มป่อยน้อยหนึ่งหนา อิกย่านบ้ามาระหั่ว ทายว่าพระเคราะห์ร้าย ถ้าได้ลาภก็เอาไว้มิได้ มีผู้เบียดเบียน ให้แทงอีกทีก่อน” (วิลักษณ์ เล็กศิริรัตน์, 2548 : 245)

ส่วนลักษณะคำทำนายในทางร้ายของวรรณกรรมใบเขียนซี ฉบับวัดพระบาท ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีจำนวน 12 ตอน ดังตัวอย่างเช่น

“ใบที่สิบหีบยกตกกับใบ เหมือนได้นอนหลับแล้วกลับฝัน จะพูดจาแสนยากลำบากครั้น ไม่รู้วันเป็นตายวายชีวา แม้นถามลูกในท้องต้องเป็นหญิง แม้นถามสิ่งของหายอย่าหมายหา แสนยากเย็นที่จะพบประสบตา ถามใช้ว่าหายากลำบากกาย ถามหาคู่คู่สมภิมภิมพัสดุ ว่าคงจักได้สมอารมณ์หมาย ถามหาลาภไม่ตีเป็นที่วาย ระวังกายไว้ให้มันทุกวันเออฯ” (ใบเขียนซี วัดพระบาท ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, ม.ม.ป.)

ผู้ศึกษาพบว่า ภาพรวมของลักษณะคำพยากรณ์ในทางร้ายของวรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตทั้งสองประเภทจะครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้คนโดยส่วนใหญ่ ดังต่อไปนี้ อุปนิสัยใจคอ การงาน ฐานะทางการเงิน คู่ครอง บุตร-ธิดา ความสัมพันธ์ในครอบครัว มิตร ศัตรู ภัยอันตรายต่าง ๆ การเจ็บป่วย การเดินทาง และการพลัดพรากจากคนและสิ่งของ เช่นเดียวกันกับลักษณะคำทำนายในทางดี สำหรับศาสตร์โดยส่วนใหญ่ตัวบ่งชี้จะมีไว้บอกว่าควรหางศาสตร์ใหม่อีกครั้งหรือไม่ ซึ่งหากคำพยากรณ์

เป็นไปในทางร้าย มักจะให้ทางศาสตร์ใหม่มากกว่าหนึ่งครั้ง และบอกวิธีการสะเดาะเคราะห์อย่างละเอียดในบางตอน แตกต่างจากคำทำนายในทางร้ายของใบเซียมซีที่ตัวบทจะไม่มีการบอกว่าควรทำนายดวงชะตาใหม่อีกครั้งหรือไม่ และไม่มีการบอกวิธีการสะเดาะเคราะห์อย่างละเอียดไว้ อย่างไรก็ตามลักษณะคำพยากรณ์ในทางร้ายของวรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตทั้งสองประเภทในแต่ละตอนยังปรากฏระดับคำพยากรณ์ที่ต่างกันไป กล่าวคือ บางคำพยากรณ์อาจถึงขั้นร้ายมาก ในขณะที่เดียวกันบางคำพยากรณ์อาจร้ายเพียงปานกลาง หรืออาจปรากฏคำพยากรณ์ในทางดีรวมอยู่ด้วยเล็กน้อย

วรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และใบเซียมซี มีลักษณะคำพยากรณ์ทั้งทางด้านดีและร้าย โดยครอบคลุมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความวิตกกังวลของผู้คนในสังคมอันส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตในทุกยุคทุกสมัย หากคำพยากรณ์เป็นไปในทางดีก็จะช่วยส่งเสริมกำลังใจของผู้เสี่ยงทายให้ดำเนินชีวิตต่อไปอย่างไม่หวาดหวั่น และหากคำพยากรณ์เป็นไปในทางร้ายก็จะทำให้ผู้เสี่ยงทายตระหนักว่า ไม่ควรประมาทกับการใช้ชีวิต ผู้ศึกษามีความเห็นที่ว่า ไม่ว่าคำพยากรณ์จะเป็นไปในทางใดล้วนส่งผลต่อผู้เสี่ยงทายทั้งสิ้น เนื่องจากการดำเนินชีวิตต้องอาศัยทั้งกำลังใจในการจะก้าวเดินต่อไป และความไม่ประมาทในทุกย่างก้าวของชีวิต จึงจะประสบผลสำเร็จได้

ลักษณะการอ้างอิงในวรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และใบเซียมซี

วรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และใบเซียมซี ผู้แต่งมักอ้างอิงเรื่องราวต่าง ๆ มาสนับสนุนการพยากรณ์ซึ่งสอดคล้องกับบริบทสังคมขณะนั้น โดยวรรณกรรมศาสตร์มักอ้างอิงวรรณคดีไทย และวรรณกรรมใบเซียมซีมักอ้างอิงธรรมชาติรอบตัวมนุษย์ ดังนี้

1. ลักษณะการอ้างอิงในวรรณกรรมศาสตร์ ฉบับตำบลเขารูปช้าง อำเภอมือง จังหวัดสงขลา ได้นำเนื้อหาในวรรณคดีหรือนิทานพื้นบ้านหรือเรื่องเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ มาอ้างอิงไว้ในตอนต้นเรื่อง และต่อด้วยเนื้อหาที่เป็นคำพยากรณ์ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกัน กล่าวคือ คำทำนายดวงชะตาชีวิตจะเป็นการตีความจากเรื่องราวในวรรณคดีหรือนิทานพื้นบ้านหรือเรื่องเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ซึ่งเป็นที่นิยมและรู้จักกันอย่างแพร่หลายในยุคสมัยนั้น ๆ โดยเรื่องราวที่ถูกนำมาอ้างอิงถึงมากที่สุด คือ รามเกียรติ์ มีจำนวนทั้งสิ้น 15 ตอน ดังตัวอย่างเช่น

“ได้เมื่อนั้นทรพ้ออแก้วทรอยบิดดา ผู้นั้นหนาใจกล้าแข็ง พ่อแม่เองไม่เกรงกลัว ต้อตันจนพันตัว จิตนั้นชั่วสอนมิฟัง เมื่อน้อยนั้นลำบาก รักษายากพันกำลัง ใหญ่มาญาติกันนั้น ได้ฟังพาวาสนาตัว แต่จิตอกุศล มิรู้คุณผู้เกิดหัว พ่อแม่รักษาตัว มิได้กลัวสอนมิฟัง ปิ่นท่านผู้ใหญ่ จะให้โทษเป็นแม่มนั้น ห้ามไว้ อย่างผายผัน ทิศตะวันตก ทานว่าผู้นี้เสียเพราะปาก ปากมักฆ่าคอ ต้องที่นี้มีผู้ดี ให้แก่อีกสักทีก่อน ” (วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์, 2548 : 243) จากเนื้อหาข้างต้นในตอนเริ่มเรื่องได้อ้างอิงถึงวรรณคดีเรื่อง รามเกียรติ์ ตอน ทรพา ทรพี แล้วจึงต่อด้วยเนื้อหาที่เป็นคำพยากรณ์

2. ลักษณะการอ้างอิงในวรรณกรรมใบเซียมซี ฉบับวัดพระบาท ตำบลบ้านพรุ อำเภอกาบัง จังหวัดสงขลา คือ การอ้างอิงธรรมชาติรอบตัวมนุษย์ในตอนต้นเรื่องในรูปแบบของการอุปมาอุปไมย และต่อด้วยเนื้อหาที่เป็นคำพยากรณ์ ซึ่งให้ผู้เสี่ยงทายตีความ และเปรียบเทียบลักษณะของสิ่ง ๆ นั้นกับดวงชะตาชีวิตผู้เสี่ยงทาย ดังตัวอย่างเช่น

“ที่สืบเอ็ดเสร็จตัวไม่มัวหมอง เหมือนจันทร์ส่องผ่องใสในเวหา ชีเมฆลอยถอยพราวจากนภา ดูห้องฟ้าโชติช่วงเพราะดวงจันทร์ ผลสนองต้องตามความประพฤติ ที่คนยึดปางก่อนมาผ่อนผัน ผลอันงามตามมีพอดีกัน ภายหน้านั้นเห็นดีจริงยิ่งอุดม ความเต็มแท้มแม่ลูกแสนถูกจิต สิ่งที่ดีบำเพ็ญเป็นเสร็จสม

ถามถึงคู่ร่วมใจว่าได้ชม ตามนิยามกาเมประเวณี ทั้งพวกฟองน้องพี่ลูกหนี้จับ จะต้องพบแท้เพียงไม่เลียงหนี
สิ่งเป็นลาภตั้งตามที่มี ความคติสู้ได้ไม่แพ้เออยา” (ใบเซียมซี วัดพระบาท ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, ม.ม.ป.) จากเนื้อหาข้างต้นในตอนเริ่มเรื่องได้อ้างอิงถึงพระจันทร์และท้องฟ้าเพื่อนำมา
เปรียบเทียบกับดวงชะตาชีวิตผู้เสี่ยงทาย

ผู้ศึกษาพบว่า ลักษณะการอ้างอิงที่ปรากฏในวรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และ
ใบเซียมซี มีการอ้างอิงในเนื้อหาเหมือนกัน แต่ก็มีจุดเด่นที่แตกต่างกัน โดยศาสตร์มักอ้างอิงวรรณคดี
ไทย ในขณะที่ใบเซียมซีมักอ้างอิงธรรมชาติรอบตัวมนุษย์ ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงความนิยมของผู้คนในสังคม
ภาคใต้ที่มีต่อวรรณคดีไทยในแต่ละยุคสมัย ศาสตร์เป็นวรรณกรรมท้องถิ่นที่มีมาแต่โบราณครั้งวรรณคดี
ไทยยังเป็นที่นิยมแพร่หลาย ในขณะที่ใบเซียมซีมักอิงกับธรรมชาติรอบตัวมนุษย์ และไม่มีอ้างอิงถึง
วรรณคดีไทยแม้แต่ตอนเดียว เพราะผู้คนในสังคมสมัยปัจจุบันไม่นิยมอ่านหรือฟังวรรณคดีไทย หากนำ
วรรณคดีไทยมาใช้อ้างอิงในเนื้อหาวรรณกรรมใบเซียมซี อาจทำให้ผู้เสี่ยงทายไม่สามารถตีความหรือทำ
ความเข้าใจเนื้อหาได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง เพราะปัจจุบันผู้คนในสังคมภาคใต้นิยมอ่านหรือฟังวรรณกรรม
ร่วมสมัยมากกว่า จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณคดีไทยลดน้อยลง สะท้อนให้เห็นถึงยุคสมัยที่
เปลี่ยนผ่านของการอ่านหรือฟังผลงานเขียน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของลักษณะการอ้างอิงในวรรณกรรม
พยากรณ์ชีวิตประเภทศาสตร์และใบเซียมซี มีทั้งข้อดีและข้อเสีย กล่าวคือ การอ้างอิงวรรณคดีโบราณใน
วรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตเป็นการอนุรักษ์วรรณคดีโบราณโดยอ้อมไม่ให้สูญสิ้นไป ในขณะที่การ
อ้างอิงสิ่งแวดล้อมรอบตัวจะช่วยให้ผู้เสี่ยงทายตีความหรือทำความเข้าใจเนื้อหาได้โดยไม่ต้องแสวงหา
เพราะเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน

โลกทัศน์ของชาวใต้ที่ปรากฏผ่านวรรณกรรมพยากรณ์ชีวิตประเภทศาสตร์และใบเซียมซี

วรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และใบเซียมซี มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้พยากรณ์ชะตา
ชีวิตและนำเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาชีวิต ด้วยเหตุที่การดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมยังคงวนเวียนอยู่กับ
โลกธรรม 8 กล่าวคือมีความปรารถนาในลาภ ยศ สรรเสริญ สุข และมีความกังวลเกี่ยวกับการเสื่อมลาภ
เสื่อมยศ นินทา และความทุกข์ มนุษย์จึงเฝ้ามองสิ่งที่จะช่วยให้ชีวิตดำเนินไปอย่างมีความสุข การพยากรณ์
ชะตาชีวิตจึงเป็นอีกหนทางหนึ่งของผู้คนในสังคมภาคใต้ ซึ่งได้สะท้อนโลกทัศน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.โลกทัศน์ด้านค่านิยม ดังนี้

1.1 โลกทัศน์ด้านค่านิยมเรื่องเพศ ผู้ศึกษาพบว่า วรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภท
ศาสตร์และใบเซียมซีมีการแสดงโลกทัศน์ด้านค่านิยมเรื่องเพศอย่างชัดเจน โดยผู้แต่งวรรณกรรมศาสตร์ได้
แสดงค่านิยมการมีภรรยาหลายคน ดังตัวอย่างเช่น “ว่ามีคู่ถึงห้าหน เมียแรกได้อยู่ใกล้ ปีนี้ไซร์ได้อีกเล่า”
(วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์, 2548 : 250) ในขณะที่ผู้แต่งวรรณกรรมใบเซียมซีได้แสดงค่านิยมการมีบุตรชาย ดัง
ตัวอย่างเช่น “แม่นถามบุตรสุดที่รักประจักษ์ชัด เป็นความสัตย์ชายตรงอย่าสงสัย ถามหาคุ้ได้ชมสมตั้งใจ
แม่นถามไถ่ลาภหนากว่าดี” (ใบเซียมซี วัดพระบาท ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, ม.ม.ป.)

1.2 โลกทัศน์ด้านค่านิยมเรื่องสถาบันครอบครัว ผู้ศึกษาพบว่า วรรณกรรมทั้งสอง
ประเภท ผู้แต่งได้แสดงค่านิยมเรื่องสถาบันครอบครัวที่ประกอบด้วยบิดา มารดา บุตร และญาติพี่น้อง ซึ่ง
วรรณกรรมทั้ง 2 ประเภท ได้กล่าวถึงความประพฤติของบุตรที่จะส่งผลต่อบิดามารดา และความประพฤติ
ของญาติพี่น้องที่จะส่งผลต่อผู้เสี่ยงทายทั้งในทางดีและทางร้าย ดังตัวอย่างเช่น “พี่น้องไซร์เป็นศัตรู (...)
สินของพ่อแม่ให้พี่น้องไซร์ให้ทำวุ่น” (วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์, 2548 : 253) สะท้อนให้เห็นถึงการให้
ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวของผู้คนในสังคมภาคใต้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต

2. โลกทัศน์ด้านความเชื่อ ดังนี้

2.1 โลกทัศน์ที่มีต่อผีและเทวดา ผู้ศึกษาพบว่า วรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และไบเซียมซีสะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ที่มีต่อผีและเทวดาอย่างชัดเจน สำหรับวรรณกรรมศาสตร์มีความเชื่อว่าการเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นเพราะผีบรรพบุรุษหรือผีเจ้าที่ ส่วนวรรณกรรมไบเซียมซีมีความเชื่อว่าการไหว้พระทำบุญจะช่วยให้พ้นเคราะห์กรรม ดังตัวอย่างเช่น “ใครเสี่ยงได้ใบนี้ต้องไปทำบุญเคราะห์ร้ายจะกลายเป็นดี” (ไบเซียมซี วัดพระบาท ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, ม.ม.ป.) แม้โลกทัศน์ที่มีต่อระบบความเชื่อของวรรณกรรมทั้งสองประเภทจะมีการเปลี่ยนแปลงจากความเชื่อเรื่องผีสาสมาสู่แนวทางที่เกี่ยวข้องกับศาสนา แต่ก็มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ ต้องการให้รอดพ้นจากทุกข์ภัยไข้เจ็บ

2.2 โลกทัศน์ที่มีต่อโชคกลาง ผู้ศึกษาพบว่า โลกทัศน์ที่มีต่อโชคกลางได้ปรากฏร่วมกันทั้งในวรรณกรรมศาสตร์และวรรณกรรมไบเซียมซี โดยเนื้อหาคำพยากรณ์ที่ปรากฏเด่นชัด คือ โชคกลางจะเป็นไปในลักษณะของความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานหรือการดำเนินชีวิต จากการได้รับการอุปถัมภ์ค้ำชูจากผู้หลักผู้ใหญ่ ดังตัวอย่างเช่น “ลำบากยากทุกซักร้อนเป็นเด็กอ่อนได้เสดสา แต่มีผู้ใหญ่ช่วยได้แรวยไปข้างหน้า ได้ทรัพย์นานาไปข้างหน้าจะได้ดี” (วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์, 2548 : 244) สะท้อนให้เห็นถึงระบบอุปถัมภ์ที่ฝังรากลึกในสังคมไทย ที่ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานไม่ได้ประเมินค่าจากความรู้ความสามารถ แต่เป็นเรื่องของโชควาสนา

โลกทัศน์ของผู้คนในสังคมภาคใต้ที่ปรากฏผ่านวรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และไบเซียมซี มีดังนี้ 1) โลกทัศน์ด้านค่านิยม ได้แก่ ประการแรก โลกทัศน์ที่เกี่ยวกับค่านิยมเรื่องเพศ วรรณกรรมศาสตร์มีเนื้อหาคำพยากรณ์ที่กล่าวถึงผู้ชายมีภรรยาหลายคนว่าเป็นเรื่องที่ดี ในขณะที่วรรณกรรมไบเซียมซีมีเนื้อหาคำพยากรณ์ที่กล่าวถึงการมีบุตรชายว่าเป็นเรื่องที่ดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเรื่องปิตาธิปไตยในสังคมไทยทุกยุคทุกสมัย และค่านิยมเรื่องการสืบเชื้อสายของตระกูลจะสามารถถ่ายทอดต่อได้โดยผู้ชาย ทำให้การมีบุตรชายถือเป็นเรื่องน่ายินดีกว่าการมีบุตรสาว ประการสอง โลกทัศน์ด้านค่านิยมเรื่องสถาบันครอบครัว วรรณกรรมศาสตร์และวรรณกรรมไบเซียมซีมีเนื้อหาคำพยากรณ์ที่กล่าวถึงบุคคลในครอบครัวหลายตอน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม เช่น ความกตัญญูรู้คุณของบุตรถือเป็นลาภอันประเสริฐของผู้เป็นบิดามารดา ญาติพี่น้องควรพึงพาอาศัยได้ไม่ใช่เอาไรต์เอาเปรียบ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ สถาบันครอบครัวที่มีความมั่นคงจึงกลายเป็นอุดมคติของผู้คนในสังคมภาคใต้ที่ยึดถือสืบต่อกันมา 2) โลกทัศน์ด้านความเชื่อ ได้แก่ ประการแรก โลกทัศน์ที่มีต่อผีและเทวดา วรรณกรรมศาสตร์มีความเชื่อว่าการเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นเพราะผีบรรพบุรุษหรือผีเจ้าที่ ในขณะที่วรรณกรรมไบเซียมซีมีต้นกำเนิดมาจากศาลเจ้าจึงทำให้มีความเชื่อว่าการไหว้พระทำบุญจะช่วยให้พ้นเคราะห์กรรม แม้โลกทัศน์ที่มีต่อระบบความเชื่อของวรรณกรรมทั้งสองประเภทจะมีการเปลี่ยนผ่านจากความเชื่อเรื่องผีสาสมาสู่แนวทางที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา แต่จุดมุ่งหมายที่มีร่วมกันยังคงเดิม คือ ต้องการให้รอดพ้นจากทุกข์ภัยไข้เจ็บ การไหว้พระทำบุญไม่ได้เป็นไปเพื่อการรู้แจ้งเห็นธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการทับซ้อนกันอยู่ระหว่างความเชื่อเรื่องผีและเทวดากับหลักปฏิบัติทางศาสนาที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ประการสอง โลกทัศน์ที่มีต่อโชคกลาง ซึ่งได้ปรากฏร่วมกันทั้งในวรรณกรรมศาสตร์และวรรณกรรมไบเซียมซี โดยโชคกลางที่ปรากฏจะเป็นไปในลักษณะของความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานหรือการดำเนินชีวิตจากการได้รับการอุปถัมภ์ค้ำชูจากผู้หลักผู้ใหญ่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเรื่องระบบอุปถัมภ์ที่ฝังรากลึกในสังคมไทย

บทสรุป

วรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และโหราศาสตร์ มีลักษณะบางประการร่วมกัน คือ ลักษณะคำพยากรณ์ที่เป็นไปในทางดีและทางร้าย โดยจะครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ อุปนิสัยใจคอ หน้าที่การงาน ฐานะทางการเงิน คู่ครอง บุตร-ธิดา ความสัมพันธ์ในครอบครัว มิตร ศัตรู ภัยอันตรายต่าง ๆ การเจ็บป่วย การเดินทาง และการพลัดพรากจากคนและสิ่งของ ผู้แต่งมักอ้างอิงบริบทต่าง ๆ เพื่อนำมาสนับสนุนการพยากรณ์ โดยวรรณกรรมศาสตร์มักอ้างอิงวรรณคดีไทย ส่วนวรรณกรรมโหราศาสตร์มักอ้างอิงธรรมเนียมชาวโรฮีนจา วรรณกรรมทั้งสองประเภทได้แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ด้านค่านิยมเรื่องเพศ และสถาบันครอบครัว และโลกทัศน์ด้านความเชื่อที่มีต่อผีและเทวดา และโชคชะตาของผู้คนในสังคมภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทสังคมของยุคสมัยที่แต่งอย่างชัดเจน

จุดประสงค์ของผู้เขียนทายวรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตประเภทศาสตร์และโหราศาสตร์ คือ ต้องการทราบคำตอบที่จะช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจดำเนินชีวิตต่อไปในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้การพยากรณ์ชะตาชีวิตเป็นเรื่องของความเชื่อส่วนบุคคล ผู้เขียนทนายควรใช้วิจารณญาณในการอ่านหรือฟังคำพยากรณ์อย่างถี่ถ้วน อย่างไรก็ตามในแง่คุณค่าของวรรณกรรม การวิเคราะห์วิจารณ์วรรณกรรมพยากรณ์ชะตาชีวิตจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ที่สนใจศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจการดำเนินชีวิตผู้คนในสังคมภาคใต้ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันอย่างรอบด้านยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- วีไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์. (2548). ศาสตร์อาบดับตำบลดวงรูปช้าง. ใน วรรณกรรมทักษิณ : วรรณกรรม คัดสรร. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. (ม.ม.ป). ศาสตร์. ปัตตานี : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ดร.ณิ เดชานุสรณ์. (2541). วิเคราะห์ศาสตร์และโหราศาสตร์ที่พบในจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลตะวันตก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา
- ประยงค์ อนันทวงศ์. (2527). แลหลังเงิน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.
- วัดพระบาท. (ม.ป.ป). โหราศาสตร์ วัดพระบาท ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. กรุงเทพฯ : เลียงเชียง.